

V2001-18 29.03.2001

Konkurranseloven § 3-9, jf. § 3-4, jf. §3-1 - dispensasjon til samarbeid om pris - Agder Stavforhandlarlag

Sammendrag:

Agder Stavforhandlarlag er en sammenslutning av fire tønne-stavforhandlere i Agder-fylkene. Laget fikk i 1963 dispensasjon fra forskrift av 1. juli 1960 om konkurransereguleringer av priser og avanser til å avtale priser for tønne-stav på vegne av sine medlemmer. Denne forskriften er senere erstattet av konkurranseloven. Konkurransetilsynet har opphevet dette vedtaket, fordi dispensasjoner fra konkurranseloven skal treffes for et bestemt tidsrom. Tønne-stavforhandlerne i Agder søkte om dispensasjon til fortsatt samarbeid om prisfastsetting. Konkurransetilsynet fant at samarbeidet mellom forhandlerne gir effektivitetsgevinster som mer enn oppveier tapet ved konkurransebegrensningen. Laget fikk derfor dispensasjon frem til 1. april 2006 til å opprettholde samarbeidet.

Vi viser til Deres brev av 26. februar 2001 med søknad om dispensasjon til å inngå samarbeid om priser ved salg av tønne-stav, samt vårt varsel om vedtak av 15. februar 2001.

Sakens bakgrunn

Agder Stavforhandlarlag organiserer omsetningen av tønne-stav til bruk i tretønner, på vegne av 4 forhandlere som er medlemmer i laget.

Agder Stavforhandlarlag ble i 1963 gitt dispensasjon fra §§ 1 og 3 i forskrift av 1. juli 1960 om konkurransereguleringer av priser og avanser til å inngå avtaler om videresalgpriser på tønne-stav. Dispensasjonen ble gitt for et ubegrenset tidsrom. I forarbeidene til konkurranseloven (krll) som trådte i kraft 1. januar 1994 og avløste prisloven av 1953 og forskrift av 1. juli 1960, ble det forutsatt at vedtak truffet med hjemmel i prisloven skulle gjennomgås. Bakgrunnen for dette var blant annet at vedtak etter konkurranseloven i alminnelighet skal treffes for et bestemt tidspunkt.

På bakgrunn av ovennevnte ble Agder Stavforhandlarlag i brev av 15. februar 2001 varslet om at vi vurderte å fatte vedtak om å oppheve dispensasjonen fra 1963 til å inngå avtaler om videresalgpriser. I brevet ble Agder Stavforhandlarlag gitt anledning til å kommentere det varslede vedtaket, samt å søke om dispensasjon fra krll §§ 3-1 til 3-4 dersom det var behov for det.

Agder Stavforhandlarlag har i brev av 26. februar 2001 søkt om dispensasjon fra krll §§ 3-1 til 3-4 til å fastsette priser på tønne-stav på vegne av lagets medlemmer.

Forholdet til konkurranseloven

Krll § 3-4 forbyr sammenslutninger av ervervsdrivende å fastsette eller oppfordre til reguleringer som er nevnt i krll §§ 3-1 til 3-3.

Det fremgår av lovens forarbeider at alle organisasjoner som ivaretar ervervsdrivendes interesser må anses som sammenslutning etter loven. Om organisasjonen betegnes lag, laug, forbund eller liknende

spiller ingen rolle for tolkningen. Vi legger derfor til grunn at Agder Stavforhandlarlag er en sammenslutning av ervervsdrivende som nevnt i krrl § 3-4.

Krrl § 3-1 første ledd forbyr at to eller flere ervervsdrivende for salg av varer eller tjenester ved avtale, samordnet praksis eller på annen måte som er egnet til å påvirke konkurransen, fastsetter eller søker å påvirke priser, rabatter eller avanser bortsett fra vanlig kontantrabatt.

Det finnes i dag to tønnefabrikker som er operative i Agderdistriktet. En gang i året avtaler Agder Stavforhandlarlag pris med fabrikkene på vegne av 4 forhandlere som er medlemmer i laget. Å samarbeide om priser for salg er i strid med forbudet i krrl § 3-4, jf. § 3-1.

Det kan med hjemmel i krrl § 3-9 gis dispensasjon fra forbudene i § 3-4, jf. § 3-1 dersom:

- a) konkurransereguleringen innebærer at konkurransen i vedkommende marked forsterkes,
- b) det må forventes effektivitetsgevinster som mer enn oppveier tapet ved konkurransebegrensningen,
- c) konkurransereguleringen har liten konkurransemessig betydning, eller
- d) det foreligger særlige hensyn.

Om vilkårene for dispensasjon er oppfylt må avgjøres ut fra en konkret vurdering av hvordan de aktuelle konkurransereguleringene påvirker forholdene i det konkrete marked som blir berørt.

Konkurrensemessig vurdering

Samarbeidet i Agder Stavforhandlarlag omfatter salg av tønnestav. Tønnestav lages av treverk gjennom blant annet tørking, og brukes til å fremstille tretønner. Stavene må lagres på spesielle måter og dette gjør at nærhet til kunden er av avgjørende betydning. Markedene for tønnestav er derfor lokale.

Tretønner har historisk vært brukt til å konservere ulike produkter, blant annet sild og rogn. Etterspørselen etter tretønner har med tiden blitt betydelig redusert som følge av at plasttønner og andre emballasjeprodukter har erstattet tretønnerens bruksområder. Forhandlerne i Agder Stavforhandlarlag vil for eksempel ikke omsette tønnestav for til sammen mer enn 70000 kr i år.

Som følge av at markedet er lite og i stadig reduksjon, er det få aktører både på tilbuds- og etterspørselssiden. Prisene på tønnestav fastsettes derfor gjennom forhandlinger mellom selgerne og kjøperne.

At tretønneproduksjon skjer i minimalt omfang gjør at leverandørene og kundene av tønnestav sannsynligvis er gjensidig avhengig av hverandre for å opprettholde driften. Det er derfor lite trolig at noen av partene vil utnytte markedsmakt, fordi det vil kunne innebære at grunnlaget for tønneproduksjon bortfaller. Etter Konkurransetilsynets vurdering er det derfor lite sannsynlig at samarbeidet om pris mellom forhandlere i Agder Stavforhandlarlag påvirker konkurransen på en måte som gir effektivitetstap.

Daglig leder i Lars Mosaker Eftf., som er den største etterspøreren av tønnestav i Agder, hevder ordningen med årlige prisforhandlinger med Agder Stavforhandlarlag gir selskapet besparelser, i form av reduserte transaksjons- og transportkostnader, i forhold til en ordning hvor prisene måtte fastsettes

med hver enkelt tønneavprodusent. Konkurransetilsynet legger derfor til grunn at samarbeidet om pris mellom forhandlerne i Agder Stavforhandlarlag er en ordning som gir effektivitetsgevinster som mer enn oppveier tapet ved konkurransebegrensningen.

Konkurransetilsynet fatter med hjemmel i krrl § 7-2 annet ledd, jf. kgl. res. av 12. november 1993 nr. 1022, forskrift av 17. desember 1993 nr. 1314 pkt. I og krrl § 3-9 første ledd bokstav b) følgende vedtak :

Prisdirektoratets vedtak av 13. mars 1963 med hjemmel i forskrift av 1. juli 1960 om konkurransereguleringer av priser og avanser, gitt til Agder Stavforhandlarlag for å inngå avtaler om videresalgpriser for tønneav, oppheves.

Agder Stavforhandlarlag gis dispensasjon fra konkurranseloven § 3-4, jf. § 3-1 til å inngå avtaler om priser for tønneav på vegne av sine medlemmer.

Vedtaket trer i kraft straks.

Dispensasjonen gjelder frem til 1. april 2006.

Konkurransetilsynet kan trekke tilbake dispensasjonen før utløpsdato dersom forutsetningene for dispensasjon ikke lenger er til stede, jf. krrl § 3-9 tredje ledd.

For ordens skyld gjør vi oppmerksom på at vedtaket kan påklages innen tre uker. En eventuell klage stiles til Arbeids- og administrasjonsdepartementet, men sendes Konkurransetilsynet. For øvrig vises til vedlagte skjema "Melding om rett til å klage over forvaltningsvedtak".

[til toppen](#)